HAMAR

KOMMUNEPLAN
2018-2030

SAMFUNNSDEL
MED LANGSIKTIG AREALSTRATEGI

STØRST VED MJØSA

Størst ved Mjøsa.
Midt i landet.
Hamar speiler seg i vannet.
Saga-Norges yngste datter.
Vekst og vår og barnelatter.
Velbygd, hvit og trygg du hviler
Hamar – der hvor Norge smiler.

Rolf Jacobsen 1989 – fra femte utgave av Samlede dikt, 1999.

Design/oppsett:
Ferskvann reklamebyrå

Trykk:
Mjøsanker

Foto:
Ferskvann Reklamebyrå, Fredrik Garshol, Lars Martin Bøe, Skyphoto, Hamar Arbeiderblad

INNHOLD

Hamar mot 2030 4

Visjon: HAMAR – Innlandets urbane hjerte 5

Hovedmål 5

1. I 2030 er Hamar den viktigste byen i og for Innlandet 6
2. I 2030 er Hamar en kunnskapsby med landsledende utdanningstilbud, rikt næringsliv og stor innovasjonskraft 8
3. I 2030 er Hamar en bærekraftig kommune, hvor det er lett å leve miljøvennlig 10
4. I 2030 er Hamar en av landets beste kommuner for barn og ungdom 12
5. I 2030 er Hamar en trygg og inkluderende kommune med rom for alle 14

Langsiktig arealstrategi 16

Vedtatt i Hamar kommunestyre den 25. april 2018
som sak 28/18 – Arkiv saksnr.: 17/647

HAMAR MOT 2030

Aldri har verden forandret seg raskere. Aldri har det vært vanskeligere å lage planer for framtiden. Aldri har det skjedd større og mer gjennomgripende teknologiske endringer som endrer hverdagen vår både hjemme og på jobb.

Hamar er en liten del av verden, men resten av verden kommer stadig nærmere oss. Både vi og verden står overfor store klimautfordringer og økte sosiale forskjeller. De politiske spenningene internasjonalt øker. Vi er heldige som bor i en kommune som Hamar.

Da Hamar ble etablert i 1849, vokste byen gjennom å utnytte mulighetene for handel og utvikling i den nære regionen. Med jernbaneutbyggingen på andre del av 1800-tallet ble markedet både for varer, tjenester og menneskelig kontakt drastisk utvidet. Med dobbeltsporet jernbane, firefelts motorveg og under en times reise-avstand til Oslo, blir Hamars tilhørighet grunnleggende forandret. Vi blir en del av Oslo-regionen i tillegg til Innlandet. Det kan gi oss flere innbyggere, og vi vil legge til rette for at disse både jobber i og bidrar til å utvikle kommunen vår.

Store og raske endringer av samfunn og teknologi gjør at det blir vanskeligere å planlegge og styre i kommunen. Vi trenger derfor en tettere dialog og mer samhandling med både fylket og andre kommuner, og mellom kommunen, næringslivet og innbyggerne. Vi trenger en felles forståelse av utfordringene våre, og vi må sammen se hvor mulighetene ligger og i hvilken retning lokal-samfunnet skal utvikle seg. Skal vi nå målene i denne planen, trenger vi dialog og medvirkning.

Kommuneplanen er den viktigste planen i kommunen. Den viser deg hvordan vi ønsker at Hamar skal være i

framtiden. Den setter noen hovedmål for kommunen og er en invitasjon til hele lokalsamfunnet om å bidra til å nå disse målene. Kommuneplanen er rettesnor for all detalj-planlegging i kommunen og gir retning til alt vi gjør.

De ansatte i kommunen er den viktigste ressursen for å få realisert denne planen. Derfor er det nødvendig å ha en kommuneorganisasjon med god kompetanse, som utnytter mulighetene og er dyktige til å omsette vedtak til praktisk handling.

Vi kan være stolte over hva Hamar har fått til de siste ti årene. Vi har fulgt visjonen om å gjøre Hamar til det mest attraktive boområdet i Innlandet, og vi har satset på barn og unge. Dialog og medvirkning har vært viktig for oss, og det skal det fortsatt være. Vi vil bygge Hamar sammen med deg som innbygger.

Framover ønsker vi få til enda mer. Da må vi vite hvor vi skal, og vi må jobbe sammen. Det starter med deg og denne planen.

Einar Busterud
ordfører

Bjørn Gudbjørgsrud
rådmann

VISJON:
HAMAR – INNLANDETS URBANE HJERTE

Hamar skal være hovedpulsen i regionen – en bærekraftig mjøsby som satser på å utvikle mennesker og næringsliv.

HOVEDMÅL 1

I 2030 er Hamar den viktigste byen i og for Innlandet.

HOVEDMÅL 2

I 2030 er Hamar en kunnskapsby med landsledende utdanningstilbud, rikt næringsliv og stor innovasjonskraft.

HOVEDMÅL 3

I 2030 er Hamar en bærekraftig kommune, hvor det er lett å leve miljøvennlig.

HOVEDMÅL 4

I 2030 er Hamar en av landets beste kommuner for barn og ungdom.

HOVEDMÅL 5

I 2030 er Hamar en trygg og inkluderende kommune med rom for alle.

Hamar – Innlandets urbane hjerte

HOVEDMÅL 1

I 2030 ER HAMAR DEN VIKTIGSTE BYEN I OG FOR INNLANDET

Innlandet er den eneste regionen i Norge uten en stor by. I konkurransen om viktige samfunnsinstitusjoner og virksomheter taper Innlandet ofte for Trondheim, Stavanger og andre regionbyer.

Hvor er vi i dag?

Hamar er den største byen i Innlandet med rundt 30 000 innbyggere. Hvis vi regner med dem som bor innen 15 kilometer fra Hamar sentrum, blir det 60 000 innbyggere fordelt på tre kommuner. Det tilsvarer en av Norges 10 største byer.

Hamar har det høyeste utdanningsnivået, er det største handelssentrumet og har flest arbeidsplasser i Innlandet. Konsentrasjonen av viktige institusjoner innenfor en tett sentrumssone gir et betydelig fortrinn.

Hamar har naturgitte og historiske kvaliteter som få andre byer i Norge, med Mjøsa, Domkirkeodden, kvartalsstrukturen i sentrum, åkerlandskapet og Vangsåsen som de viktigste. Vi er stolte av vår historie fra 400-tallet med Åker gård og opprettelsen av bispesetet i år 1153. Alt dette gjør Hamar til et godt bosted og er kvaliteter vi vil bygge videre på. En god forbindelse mellom Mjøsa og sentrum er viktig for opplevelsen av byen.

Hamar sentrum er godt tilrettelagt for næringsliv, opplevelser og boligutbygging. Byen har gjenvunnet posisjonen som handelssenter, og framover skal vi sørge for at også detaljhandelen i sentrum tar seg opp.

Hamar er en av landets beste kultur- og idrettskommuner. Vi har et bredt tilbud innenfor fritidsaktiviteter og opplevelser, og vi har godt utbygde idrettsanlegg.

Hvor vil vi?

Hamar skal framstå som inviterende, inkluderende og inspirerende, en kommune der folk trives og har lyst til å bo. Vi ønsker å vokse mer enn gjennomsnittet for resten av landet og øke innbyggertallet med 1-1,5% per år. Flere innbyggere gir mer kvalifisert arbeidskraft, mer handel, mer kultur og opplevelser og større skatteinntekter. Vi må sørge for at vi som bor her, blir boende, og at de som ikke bor her, ønsker å flytte hit.

Hamar skal være den foretrukne byen når folk ser etter et nytt sted å bo og jobbe. Vi skal utvikle Hamar som «5-minuttersbyen». Innen minutters reiseavstand er man i byen, i hagebyen, på landet, ved vannet, i åkerlandskapet eller på fjellet.

Vi ønsker et sentrum med god blanding av funksjoner og folk, ulike typer næring, tjenesteyting og boliger tilpasset alle aldersgrupper. Vi vil ha et variert boligtilbud med både leiligheter, rekkehus og eneboliger. Vi ønsker ulike typer sentrumsnære leiligheter, også for barnefamilier.

Hamar skal være den viktigste byen i og for Innlandet. Vi skal videreutvikle rollen som regionsenter, handelssted, kulturell møteplass og arena for tjenesteyting. Hamar skal arbeide for å få etablert samfunnsinstitusjoner som underbygger byens posisjon – innenfor helse, utdanning og offentlig forvaltning. Et sentralt beliggende sykehus er et eksempel på det.

Hamar skal samarbeide tett med kommunene i Oslo-regionen. Vi vil bidra til å etablere en akse mellom øst og vest fra Elverum til Raufoss for å styrke Innlandet som bo- og arbeidsregion. Det er en utfordring at byutviklingen i Hamar skjer i tre kommuner. Vi vil derfor jobbe for at kommunene i Hamarregionen står sammen om samfunnsutvikling og profilering, og være pådriver for en felles areal- og transportstrategi. Vi vil arbeide for færre og større kommuner fordi vi mener det gir større slagkraft i konkurransen om nye innbyggere, næringsliv og offentlige etableringer.

Kommunen skal samhandle med utbyggere, gårdeiere og næringsdrivende om å utvikle et levende sentrum med urbane kvaliteter. Hamar kommune ønsker å legge best mulig til rette for andre aktører, og vi skal selv bidra med konkrete tiltak. Kommunen skal bidra til økt samarbeid innad i næringslivet og mellom kommunen, høyere utdanning og næringsaktører.

Ny veg- og togforbindelse vil knytte Hamar tettere til Oslo og Gardermoen. Vi vil benytte denne muligheten til å utvikle og markedsføre Hamar som destinasjon for kultur, reiseliv og konferanser.

Ny teknologi, digitalisering og automatisering endrer måten vi produserer varer og tjenester på, og gir tilgang til store markeder. Her ser vi for oss muligheter for vekst og nye arbeidsplasser også i vår region.

Den viktigste faktoren for utviklingen av Hamar er vi som bor her. Vi vil derfor arbeide systematisk for at du som innbygger er med og påvirker og bestemmer hvor vi skal.

Hvor er vi i 2030?

- Hamar kommune skal være blant landets 10 mest attraktive kommuner å flytte til for barnefamilier og virksomheter.
- Hamar skal fortsatt være en av landets beste kommuner for skole, kultur og idrett.
- Hamar sentrum skal oppfattes som et spennende og attraktivt sted å bo og drive handel i.
- Hamar skal utnytte og utvikle mangfoldet i kommunen, og videreutvikle både by- og bygdesentre.
- Hamar skal utvikle knutepunkt ved jernbanen med næringsbygg, offentlige formål og boliger.
- Hamar skal ha forsterket sin identitet, basert på historie og geografisk beliggenhet, og skal oppleves som en moderne kommune.
- Hamar by skal være et sterkt regionsenter, med funksjoner som f.eks. sykehus og universitet.
- Hamar skal være tilrettelagt for at innbyggerne skal leve et sunt og aktivt liv.

Hvordan kommer vi dit?

- Medvirkning med innbyggerne er viktigst for å få til en varig og bærekraftig samfunnsutvikling.
- Hamar må markedsføre sin geografiske beliggenhet og sitt mangfold.
- Hamar må være en kommune som ser muligheter og utnytter dem.
- Utdanning, kultur/idrett og trygge oppvekstkår er våre viktigste attraksjonsfaktorer for innbyggerne.
- Hamar må tilby innovative bomiljøer.
- Hamar kommune vil fortsette opprustning av gater, torg og plasser
- Hamar må gå i bresjen for en ønsket samfunnsutvikling, også utenfor egen kommunegrense.
- Hamar må arbeide aktivt for en regionkommune.

HOVEDMÅL 2

I 2030 ER HAMAR EN KUNNSKAPSBY MED LANDSLEDENDE UTDANNINGSTILBUD, RIKT NÆRINGSLIV OG STOR INNOVASJONSKRAFT

Kunnskap og evnen til å bruke denne kunnskapen er en av de viktigste kvalitetene ved et samfunn. Høyt kompetansenivå er en forutsetning for å få til innovasjon og omstilling. Fordi samfunnsendringene skjer stadig raskere, er evnen og muligheten til å tilegne seg ny kunnskap avgjørende for både enkeltmennesket og samfunnet.

Hvor er vi i dag?

Befolkningen i Hamar har et utdanningsnivå på linje med universitetsbyene i Norge. Kommunen har en av landets beste grunnskoler.

Hamar har sterke kompetansemiljøer innenfor blant annet offentlig forvaltning, finans, praksisrettet utdanningsforskning, spill, bioøkonomi, jordbruk og mat/bioteknologi. På noen av disse områdene har Hamar virksomheter i verdenstoppen. Det er etablert en næringsklynge med høykompetente bedrifter knyttet til landbruk og bioøkonomi og en annen innenfor spill og VR-teknologi (virtual reality). Mange virksomheter har hovedkontor i byen.

Høgskolen i Innlandet har profesjonsrettet lærerutdanning og flere grunnutdanninger på studiestedene Hamar og Blæstad. Men vi trenger flere forskermiljøer for å kunne utvikle dette til universitetsutdannelser.

Hvor vil vi?

Gjennom utdanningen skal barn og unge få solid kompetanse og en bred forståelse av samfunnet. De skal lære å mestre livet og delta i samfunnet.

Hamar kommune skal bidra til utdanning og kunnskap utover å gi barn og unge en god grunnutdanning. Systematisk arbeid med innovasjon og kompetanse skal være grunnmuren for framtidens Hamar. Vi skal være en pådriver for å utvikle nye former for samarbeid mellom kommunen, privat sektor og innbyggerne. Sammen med lokalt næringsliv og høgskolen skal kommunen legge til rette for innovasjon i utdanningssystemet og etablere kompetansearbeidsplasser.

Vi skal bidra til å skape en innovasjonskultur og etablere et universitetsmiljø på Hamar. Slik styrker vi posisjonen til Hamar nasjonalt og internasjonalt innenfor praksisrettet utdanningsforskning, spillutvikling og bioteknologi. Det er derfor en viktig oppgave å etablere og utvikle forskningsmiljøer.

Kompetansen i kommunens egen organisasjon må minst være på nivå med samfunnet rundt.

Innlandets viktigste by skal ha et bredt arbeidsmarked. Vi vil være med å utvikle arbeidsplasser for innbyggere med både yrkesfaglig kompetanse og universitets- og forskningsbakgrunn.

Hamar skal være en næringsvennlig kommune. Det skal være enkelt å etablere nye virksomheter, flere arbeidsplasser og nye næringsklynger på Hamar. Kommunen vil bidra til å etablere en gründerkultur, for eksempel gjennom såkalte start-up labs.

Framtidens samfunn er digitalt. Det er derfor avgjørende å utvikle og ta i bruk den digitale kompetansen både i Hamarsamfunnet og i kommuneorganisasjonen.

Hvor er vi i 2030?

- Hamar skal tilby utdanning som er tilpasset samfunnets og næringslivets behov.
- Hamar skal ha utdanningstilbud på universitets- og høgskolenivå.
- Hamar skal ha tre nasjonale kompetansesentre på områdene VR/spill, bioøkonomi og praksisrettet utdanningsforskning.
- Hamar skal ha et allsidig arbeidsmarked med vekst i antall arbeidsplasser.
- Hamar kommune skal være en organisasjon som tilegner seg ny kunnskap, utnytter ny teknologi og er dyktig til intern samhandling og samarbeid.

Hvordan kommer vi dit?

- Hamar kommune vil bidra til å etablere et universitetstilbud på Hamar.
- Hamar vil bidra økonomisk og praktisk til å utvikle klynger og utdanning innenfor lærerutdanning, spillutvikling/VR og landbruk/bioteknologi.
- Hamar vil støtte etableringen av et senter for bio- og sirkulærøkonomi.
- Hamar vil bistå gründere med rimelige midlertidige lokaler, veiledning og praktisk hjelp.
- Hamar vil bidra aktivt til innovasjon, utvikling og forskning i kommunens egen organisasjon.

HOVEDMÅL 3

I 2030 ER HAMAR EN BÆREKRAFTIG KOMMUNE, HVOR DET ER LETT Å LEVE MILJØVENNLIG

Å løse klimautfordringene er den viktigste oppgaven og investeringen i vår tid. Utfordringen er global, og alle må bidra. Deler av forbruket i dagens samfunn skjer på bekostning av framtidige generasjoner, og vi må gå over til et mer bærekraftig forbruk, mer gjenbruk og sirkulær økonomi. Et grønt skifte innebærer en klima- og miljøvennlig omstilling i alle deler av samfunnet.

Hvor er vi i dag?

Hamar har gode forutsetninger for å lykkes med et grønt skifte. Energien kommer i dag fra vannkraft og fjernvarme. Vi har en innovativ og fremtidsorientert avfall og kloakkhåndtering. Hamar er en kompakt by, med tradisjon for fortetting, og utviklingen av tettstedsatellittene Ingeberg, Hjellum, Ridabu og Slemsrud er påbegynt. Kommunen har rikt landbruksareal, Mjøsa og variert natur. Næringslivet i kommunen har tradisjon for å utnytte landbrukets ressurser og bioøkonomimiljøet er i vekst. Folks engasjement for og forståelse av den lokale naturen, er også en viktig faktor for å lykkes i arbeidet. En del av det grønne skiftet i Hamar må være å øke samspillet mellom by og land.

Hamar kommune er i areal liten, og samarbeidet om en klimavennlig areal og transportstrategi for regionen vil være avgjørende. Tilgangen på nødvendig kompetanse innen miljø og klima både i egen organisasjon og i det lokale næringslivet, vil være en utfordring som kommunen må ta på alvor.

Hamar tettsted ligger midt i et av de beste landbruksområdene i Norge. Derfor kommer ønsker om utbygging og vekst av og til i konflikt med målet om å ta vare på dyrket mark til matproduksjon.

Også det private forbruket vårt bidrar til klimagassutslippene. Vi må derfor både som privatpersoner og som kommune bli enda mer bevisst på hva og hvor mye vi kjøper.

Hvor vil vi?

Hamar kommune skal knytte seg til den nasjonale politikken for et grønt skifte, og bidra til å oppfylle Norges internasjonale klimaavtaler, Paris-avtalen og klimaavtalen med EU. Kommunen skal ha en aktiv strategi for å følge opp statlige initiativer innenfor det grønne skiftet. Vi skal samarbeide med nabokommuner og organisasjoner for å finne gode prosjekter og tiltak for vår region.

Areal- og transportplanleggingen i denne kommuneplanen må innebære færrest mulig negative konsekvenser for miljø og klima. Vi må benytte ny teknologi, produkter og tjenester som gir et bærekraftig samfunn, hvor livstilen til dagens borgere ikke går på bekostning av fremtidige generasjoners muligheter.

Arbeidet med et grønt skifte er også folkehelsearbeid. Bedre tilrettelegging for å gå eller sykle, tilgang på rekreasjonsarealer for alle boområder og mindre luftforurensning vil gi Hamar en friskere befolkning. Vi skal arbeide i felleskap med innbyggere og organisasjoner for å oppnå mangfold og integrering i befolkningen.

Hvor er vi i 2030?

- Hamar skal ha engasjerte innbyggere med kunnskap om hvordan vi skal ta vare på naturen, og ønske om å delta i det grønne skiftet.
- Hamar sentrum skal være en 5-minutters by, hvor store deler av befolkningen kan sykle og gå til de stedene de har behov for å oppholde seg til hverdags.
- I 2030 skal vi ha en plan som tar sikte på å ha et nullutslippsamfunn i 2050.
- Kommunedelplan for miljø og klima og klimabudsjettet skal ha iverksatt tiltak, slik at vi innen 2030 når målene om 40% kutt i klimagassutslipp, sammenlignet med 2015. Dette gjelder særlig utslipp fra bygg, transport og avfall, og utspill knyttet til innkjøp av varer og tjenester.

Hvordan kommer vi dit?

- Hamar kommune vil kontinuerlig planlegge og iverksette effektiviseringstiltak for å redusere klimagassutslipp.
- Kommunens miljø og klimapolitikk skal være basert på lokale tiltak.
- Det skal arbeides for å skape entusiasme i befolkningen og gi innbyggerne økt kompetanse om miljø og klima.
- Hamar kommune skal føre klimaregnskap og klimabudsjetter for nå sine mål.
- Kommunen skal ta initiativ til og støtte grønne signalprosjekter.
- Hamar kommune skal legge til rette for etablering av økolandsby og økosamfunn, herunder også småskalaprosjekter.
- Hamar kommune skal sørge for et grønt skifte gjennom initiativ og deltakelse, og selv være et eksempel på hvordan vi effektivt kan oppnå et grønt skifte.
- Kommunen skal i samarbeid med lokalt næringsliv være aktiv i utvikling av innovative løsninger på dagens klimautfordringer.
- Arealplanleggingen legger opp til at Hamar skal være en kompakt by, for å redusere behov for transport og bidra til effektiv utnyttelse av infrastruktur.
- Hamar kommune skal gjennomføre tiltak som vil redusere bruk av personbil, og gjøre kollektivtransport, gange og sykkel mer attraktivt.
- Kommunen skal aktivt søke på statlige midler til miljøtiltak, f.eks. Klimasats.

HOVEDMÅL 4

I 2030 ER HAMAR EN AV LANDETS BESTE KOMMUNER FOR BARN OG UNGDOM

Oppveksten vår påvirker livene våre og derfor også framtiden til lokalsamfunnet. Hamar kommune vil gi alle barn trygghet til en god barndom. Vi ønsker et samfunn hvor hver enkelt gis verktøyene til å forme sin egen fremtid, uavhengig av bakgrunn. Det er viktig å legge til rette for at hvert enkelt barn oppfyller sitt faglige potensial og blir et trygt, aktivt og selvstendig menneske.

Hvor er vi i dag?

Barn og unge har vært et viktig satsingsområde for Hamar kommune. Kommunen har bygget og renovert skoler og barnehager, bygget nytt kulturhus, sosiale møteplasser og satset på å utvikle sentrum. Hamar har en av landets beste grunnskoler og var den første byen i Norge med full barnehagedekning. Vi har et bredt tilbud innenfor kultur og idrett til barn og unge, også takket være innsatsen til foreldre, ildsjeler og frivillige organisasjoner.

Hamar har en økende andel barn som vokser opp i lavinntektsfamilier. Lav inntekt kan begrense barnas muligheter for å delta i idrett, kultur og sosiale sammenhenger.

Dårlige levekår i oppveksten kan skape forskjeller som varer i generasjoner. Å sette inn tiltak tidligere i livet vil bidra til å redusere forskjeller senere i livet. Vi trenger mestringsstøtte fra helsestasjonen, barnehager og skoler. Denne støtten må ha høy kvalitet og benytte tverrfaglige team, for å fange opp barna som trenger ekstra oppfølging.

Å sette barn og unge først er det viktigste grepet Hamar kan ta for å skape en kommune som er best i landet for barn og ungdom.

Hvor vil vi?

Vi vil inkludere og skape tilhørighet ved å gi barn og unge like muligheter, uansett hvilken bakgrunn de har. Vi vil derfor at alle barn og unge skal ha mulighet til å delta i aktiviteter og oppleve mestring.

Hamar skal fortsatt satse på å utvikle kvalitetsbarnehager. Vi skal støtte barns utvikling og læring og legge til rette for trivsel, god psykisk helse og mestring. Innholdet i barnehagen skal være variert og tilpasset det enkelte barns alder, forutsetninger og behov. For å få til dette må vi sørge for at det er tett samarbeid mellom barnehage og foreldre.

I Hamarskolen skal det være et aktivt læringsfellesskap der elevene møter forventinger og støtte, og der alle elever kan realisere læringspotensialet sitt. Skolen skal være en arena der alle opplever mestring. Elevene skal lære å utforske, skape, samhandle og bidra. Det krever langsiktig og målrettet arbeid, og vi må satse videre på relasjons- og fagkompetansen til lærerne. Vi trenger også et godt samarbeid med foreldrene for å gjøre skolehverdagen til barna best mulig.

Vi vil at det skal være en tydelig sammenheng i opplæringen i Hamar kommune, fra barnehage til videregående skole. Vi skal jobbe målrettet for å redusere frafallet i videregående skole. Sammen med fylkeskommunen og næringslivet skal vi legge til rette for fleksible utdanningsløp med tilgang på gode læreplasser.

Hamar kommune vil at barn og unge skal delta i utviklingen av lokalsamfunnet. Noe av det viktigste vi gjør, er å høre på barna og gi dem rett til medvirkning. Slik skaper vi flere aktive samfunnsborgere over tid.

Hvor er vi i 2030?

- Barn og unge i barnehage og skole i Hamar skal ha et godt, mobbefritt oppvekstmiljø.
- Elevene i grunnskolen skal ha ferdigheter til å fullføre og bestå videregående opplæring.
- Alle som arbeider i grunnskolen i Hamar kommune skal ha høy kompetanse.
- Færre barn vokser opp i lavinntektsfamilier, som følge av omfordeling eller andre tiltak
- Det er et mål at alle barn skal kunne norsk ved skolestart.

Hvordan kommer vi dit?

- Alle elever skal ha tilrettelagt undervisning etter egne evner.
- Hamar kommune skal utvikle og gi tilbud ut fra barn og unges ønsker og behov.
- Hamar kommune skal sikre at alle barn og unge har mulighet til å delta på fritidsaktiviteter.
- Hamar kommune skal styrke det forebyggende arbeidet overfor barn og familier i en utfordrende livssituasjon.
- Hamar kommune skal prøve ut spillteknologi for å engasjere barn og unge i planarbeid.
- Hamar kommune skal legge til rette for praksis i arbeidslivet for elever i ungdomsskolen.
- Hamar kommune skal styrke samarbeidet med Høgskolen i Innlandet for å øke den profesjonsfaglige kompetansen hos ansatte i barnehage og skole.
- Hamar kommune skal koordinere tjenestetilbudet på tvers av sektorer i kommunen.

HOVEDMÅL 5

I 2030 ER HAMAR EN TRYGG OG INKLUDERENDE KOMMUNE MED ROM FOR ALLE

Hamar skal være en kommune hvor innbyggerne trives og engasjerer seg. Deltakelse på ulike arenaer gir oss tilhørighet og tillit - til hverandre og til lokalsamfunnet. Vi ønsker et åpent samfunn der kommunen og innbyggerne spiller på lag.

Hvor er vi i dag?

Hamar er en trygg kommune. Vi har lite kriminalitet, lav arbeidsledighet og gode offentlige tjenester. Vi føler oss trygge i et åpent og inkluderende samfunn. Dette skal vi videreføre og forsterke. Vekt skal legges på tiltak for de enkeltpersoner og grupper som i dag ikke opplever Hamar-samfunnet slik.

De siste ti årene har Hamar blitt en mer flerkulturell kommune. Vi har fått en større andel innbyggere med innvandrerbakgrunn.

I Hamar lever rundt fem hundre barn i familier med lav inntekt. Dette skyldes i hovedsak at de voksne helt eller delvis er uten arbeid. Vi vet at svak økonomi og vanskelige levekår øker sjansen for at folk faller utenfor. Dette kan gi mennesker psykiske og sosiale utfordringer som hamarsamfunnet må evne å bidra til å løse.

Hamar har i dag en større andel eldre mennesker enn landsgjennomsnittet. Eldre er en viktig ressurs for lokalsamfunnet. Samtidig kan enkelte eldre oppleve isolasjon og utrygghet i et samfunn med stadig høyere endringstakt.

Befolkningsendringene som vi opplever nasjonalt og lokalt gir både muligheter og utfordringer. Det er ikke bare befolkningssammensetningen som forandres. Arbeidsmarkedet er også i rask endring. Arbeid vil fortsatt være nøkkelen til gode levekår, trivsel og helse.

Gamle løsninger duger ikke i møtet med fremtidens utfordringer. Vi må finne nye løsninger, med hensyn til både arbeidsmarkedet og utformingen av tjeneste-tilbudene våre.

Hvor vil vi?

Et godt lokalsamfunn skapes gjennom medvirkning fra innbyggerne, organisasjonene og næringslivet. Alle skal ha mulighet til å komme til ordet i samfunnsdebatten. Dette blir viktigere og samtidig mer utfordrende i et samfunn i rask endring og med økende individualisering. Nøkkelen til inkludering er deltakelse i barnehagen, skolen, arbeidslivet og frivilligheten. Det er viktig å ha mange arenaer der vi møtes og deler opplevelser på tvers av kjønn, alder, kultur, livssyn og sosial bakgrunn.

Kommunen må utvikle tjenestetilbudet i takt med endringene i samfunnet. Innovasjon, bl.a. digitalisering av tjenester og tidlig bruk av ny teknologi er nødvendig for å nå dette målet. Kommunen må samarbeide tett med innbyggerne, brukerne og andre for å utforme de beste løsningene.

Faren for naturkatastrofer, store ulykker og terror gjør at vi på alle nivåer i samfunnet må arbeide grundig med samfunnssikkerhet og beredskap. For Hamar er også flom etter styrtnedbør en økende utfordring, og kommunen må forebygge at flom skader infrastruktur, boliger og landbruksarealer.

Som kommune har vi et særlig ansvar for å forebygge uønskede hendelser. Samtidig må vi ha gode beredskaps- og krisehåndteringsplaner. Grundig arbeid med samfunns-sikkerhet og beredskap bidrar til en trygg kommune for våre innbyggere.

Hvor er vi i 2030?

- Vi vil ha høy grad av samfunnsengasjement og aktiv deltakelse fra innbyggerne, uavhengig av alder og sosial bakgrunn.
- Innbyggerne skal føle tilhørighet og delta aktivt i samfunnet.
- Innbyggerne skal være trygge på at kommunens tjenester er tilgjengelige og har god kvalitet.
- Fysiske omgivelser, digitale løsninger og kommunikasjonskanaler er tilgjengelige for alle.

Hvordan kommer vi dit?

Hamar kommune vil

- utvikle Hamarsamfunnet gjennom dialog med og medvirkning fra innbyggerne
- samarbeide med innbyggerne, frivilligheten og næringslivet for å skape tilhørighet og deltakelse
- utvikle møteplasser som bidrar til trygghet, engasjement og deltakelse
- videreutvikle god trafikksikkerhet for gående, syklende og for varetransport
- støtte frivilligheten som gir viktige bidrag i utviklingen av lokalsamfunnet
- arbeide for å utvikle innovative digitale tjenester og løsninger
- stille krav ved anbudskonkurranser m.v. om tilgjengelighet for samtlige innbyggere på alle områder
- skape trygghet for innbyggerne gjennom godt arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap

AREALBRUK OG FØRINGER FOR KOMMUNEPLANENS AREALDEL

Arealstrategien er bindeleddet mellom samfunnsdelen og arealdelen i kommuneplanen. Den angir hovedprinsipper for kommunens langsiktige arealbruk og gir føringer for kommuneplanens arealdel. Det er kommuneplanens arealdel som fastsetter arealbruken med juridisk bindende virkning.

Kommuneplanens samfunnsdel med langsiktig areal-strategi innebærer verdivalg og avveining av motstridende hensyn. Vi ønsker at Hamar skal vokse og tilby plass og trivsel til nye innbyggere og næringsliv. Samtidig skal vi ha en arealpolitikk som tar vare på biologisk mangfold og dyrket mark. Vi skal prioritere arealbruk som fremmer fortetting, tettstedsutvikling og gjør det lettere å leve miljøvennlig. Hamar er både bygd og by og vi ønsker levende lokalsamfunn i hele kommunen. Hamar tettsted ligger også i tre kommuner, og dette gjør arealbruken ekstra utfordrende å styre.

Dobbeltsporet jernbane og firefelts E6 gir muligheter for vekst og tilflytting. Å skape et attraktivt og levende sentrum er viktig for byen, og det gjør vi best gjennom å legge til rette for at flest mulig kan bo og jobbe i sentrum. Vi må stimulere til å fortette og utvikle byen videre.

For Hamar er det uavklarte trasévalget for jernbanen og ventetiden for realisering en stor utfordring.

Alle kommuner konkurrerer om innbyggere, nærings-utvikling, arbeidsplasser og oppmerksomhet. Hamar må vokse gjennom tilflytting. Arealstrategien og areal-politikken er et viktig virkemiddel for å tiltrekke seg innbyggere og næringsaktivitet. Vi ønsker å gjøre det attraktivt for nye innbyggere og næringsdrivende å etablere seg i Hamar.

Nedenfor beskriver vi hva kommunen må prioritere i arealdelen for å nå de fem hovedmålene i samfunnsdelen.

Hovedmål 1

I 2030 er Hamar den viktigste byen i og for Innlandet

Viktige prinsipper kommunen må følge:

- Vi må legge til rette for fortetting og endring der det gir størst effekt: i og nær sentrum, ved knutepunkter og langs kollektivaksene.
- Vi må gjøre det mer attraktivt for utbyggere å gjennomføre fortettings- og utbyggingsprosjekter. Sentrale spørsmål er krav til parkering, uteoppholds-arealer, byggehøyder, bevaringshensyn og regulerings-formål.
- Vi må sørge for varierte og blandede funksjoner i sentrum.
- Vi må legge til rette for å bygge boliger til en pris som folk er villig til å betale, og som frigjør eneboliger i områdene omkring sentrum.
- Vi må tydeliggjøre ankomstpunktene til Hamar by.
- Vi må sikre det som gjør oss attraktive:
  - nettverket av varierte og inkluderende byrom og møteplasser
  - de grønne lungene
  - kvadraturen og den historiske identiteten
  - byens kontakt med Mjøsa
- Vi må sørge for at ventetiden på bygging av ny jernbane innebærer minst mulig ulemper for de som berøres av båndlegging, og at tiden brukes for å bygge opp om nytt knutepunkt og framtidig situasjon.

Hovedmål 2

I 2030 er Hamar en kunnskapsby med landsledende utdanningstilbud, rikt næringsliv og stor innovasjonskraft

Viktige prinsipper kommunen må følge:

- Vi skal gjøre det attraktivt for nye innbyggere og næringsdrivende å etablere seg i Hamar.
- Vi skal ha tilgang på ulike typer godkjente nærings-arealer for kompetansemiljøer og bedrifter.
- Vi skal lokalisere næringsvirksomhet etter ABC-prinsippet for å oppnå effektiv arealutnytting, begrenset transport og positivt samspill mellom ulike aktører.
- Vi skal legge til rette for arbeidsplasser tett på framtidig jernbanestasjon.
- Vi skal sikre arealer for hovedsykehus og tilhørende næringsvirksomheter med kort avstand til kollektiv-knutepunkt/stasjon.
- Vi vil legge til rette for å utvikle Campus Hamar i samspill med andre funksjoner i sentrum.
- Vi skal skape rammer for næringsetablering i sentrum.

Hovedmål 3

I 2030 er Hamar en bærekraftig kommune, hvor det er lett å leve miljøvennlig

Viktige prinsipper kommunen må følge:

- Vi vil prioritere fortetting og effektiv arealutnytting innenfor byvekstgrensen for å skape «5-minuttersbyen».
- Vi vil at Hamar skal vokse og gi plass til nye innbyggere og næringsliv, men samtidig ta vare på dyrket mark og grøntområder.
- Vi vil ha et regionalt perspektiv i planleggingen og være pådriver overfor fylket og nabokommunene for å utvikle en ny felles SMAT-plan (Samordnet miljø-, areal- og transportutvikling). Denne planen må gi Hamar anledning til å satse på en variert nærings- og boligutbygging. Vi vil aktivt bidra i «Areal- og transportstrategi for Mjøsbyen».
- Vi vil ta vare på Furuberget og Frøbergsberget som Hamars nære bymark.
- Vi vil styrke de etablerte bygde- og bydelssentrene med flere boliger, bedre kollektivtilbud og hverdags funksjoner i nærmiljøet: Hjellum, Ridabu, Storhamar, Ingeberg, Smeby/Solvang, Slemsrud og Stavsberg.
- Vi vil legge til rette for hytte- og reiselivsutbygging på Hedmarksvidda, der det er forenlig med naturverdier og allmenhetens friluftslivsinteresser.
- Vi vil prioritere utbyggingsområder der vi kan utnytte eksisterende infrastruktur.
- Vi skal stimulere til innovasjon og grønn omstilling i utbyggingsprosjekter.
- Vi skal prioritere kollektivtransport, gående og syklende i sentrum og legge til rette for innfartsparkering langs de fire hovedinnfartsårene.
- Vi skal sikre og tilrettelegge sammenhengende og gode sykkel- og kollektivforbindelser.
- Vi skal sikre biologisk mangfold og blå og grønne nærrekreasjonsarealer, ferdselsårer og forbindelser.
- Vi skal vurdere å omdisponere dyrket mark der det gir stor positiv samfunnsnytte og/eller positivt klima regnskap totalt. Dette kan utløse krav om nydyrking.

Hovedmål 4

I 2030 er Hamar en av landets beste kommuner for barn og ungdom

Viktige prinsipper kommunen må følge:

- Vi skal planlegge for barnehager og skoler nær sentrum.
- Vi skal legge til rette for fysisk utfoldelse i barnehage og skole, og barna skal kunne gå eller sykle trygt til og fra skolen. Barnehager og skoler i Hamar skal ha gode utearealer, god luftkvalitet og lite støy.
- Vi skal utforme boligområder med trygge og gode oppvekstsvilkår, leke-/møteplasser og mulighet for fysisk aktivitet.
- Vi skal legge til rette for at barn og unge får medvirke i arealplanprosesser.
- Vi skal sørge for å ha turstier med god tilgang til Mjøsa, Flagstadelva, Svartelva og andre attraktive rekreasjonsarealer.

Hovedmål 5

I 2030 er Hamar en trygg og inkluderende kommune med rom for alle

Viktige prinsipper kommunen må følge:

- Vi skal sikre et mangfoldig boligtilbud og blanding av ulike funksjoner.
- Vi skal legge til rette for gode felles uteoppholdsarealer og møteplasser.
- Vi skal sikre universell utforming i alle offentlige bygg og byrom.
- Vi skal planlegge for klimatilpasning med åpne robuste vannveier og infiltrasjons- og fordrøyningsarealer i kombinasjon med blågrønn struktur for rekreasjon.

EGNE NOTATER

HAMAR

– INNLANDETS URBANE HJERTE

Åpenhet, dialog og medvirkning er viktig for oss.
Vi vil bygge Hamar sammen med innbyggerne
våre og sammen med næringsliv, fylket
og andre kommuner.

Velkommen til å ta kontakt med oss!

Servicekontoret: tlf: 62 56 30 10
E-post: postmottak@hamar.kommune.no

Hamar kommune